

بررسی اثر سبک‌های دل‌بستگی بر اعتیاد به کار و درگیر شدن در کار

ناصر سیف‌اللهی^۱ و تورج حسن‌زاده^۲

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی اثر سبک‌های دل‌بستگی بر اعتیاد به کار در بین معلمان در مقاطع مختلف تحصیلی می‌پردازد. جامعه آماری شامل مجموع معلمان مرد و زن مدارس مختلف شهرستان لاهیجان است. در این پژوهش با توجه به ماهیت پژوهش تعداد ۲۱۵ معلم از مدارس مختلف لاهیجان به‌عنوان نمونه آماری از بین ۴۴۳ معلم انتخاب شده است، در راستای تجزیه و تحلیل استنباطی داده‌ها و جهت آزمون فرضیات از روش بررسی معادلات ساختاری بر مبنای حداقل مربعات جزئی و با استفاده از نرم‌افزار انجام شده است. نتایج حاصل از برازش مدل پژوهش نشان داد که دل‌بستگی غیر ایمن بر اعتیاد به کار دارای تأثیر مثبت و معنادار است و بر درگیر شدن در کار تأثیر معکوس دارد. همچنین نتایج پژوهش نشان داد که سبک دل‌بستگی ایمن معلمان بر درگیر شدن در کار تأثیر مستقیم و بر اعتیاد بر کار تأثیر معکوس دارد.

واژه‌های کلیدی: سبک دل‌بستگی، اعتیاد به کار، درگیر شدن در کار، معلم

۱. استادیار گروه مدیریت و اقتصاد، دانشگاه محقق اردبیلی (naser_seifollahi@yahoo.com)

۲. استادیار گروه مدیریت، دانشگاه پیام نور رشت

تاریخ دریافت مقاله: ۹۷/۳/۷

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۷/۶/۹

مقدمه

اعتیاد به کار^۱، اعتیادی است که برای شخص می‌تواند لذت‌بخش یا خسته‌کننده و مشکل‌ساز باشد. عده‌ای این حالت را یک بیماری می‌دانند که در دسته اختلالات وسواس گونه قرار می‌گیرد. مشکل این است که این افراد اعتقاد دارند که اگر کار نکنند، دنیا بر سرشان خراب خواهد شد. آن‌ها لزوماً عاشق کار خود هستند یا کوشش برای رسیدن به مدارج بالا از خود نشان نمی‌دهند. اگر شخصی تصور کند که خودش تنها کسی است که می‌تواند آن کار به خصوص را انجام دهد، به احتمال زیاد بیمار به شمار می‌آید، هرچند که اکثر موارد اعتیاد به کار در یک شغل با درآمد بالا همراه است، اما این حالت ممکن است در کسانی که به طرز افراطی به ورزش، موسیقی، هنر و مانند آن می‌پردازند، هم صدق کند (بورک^۲، ۲۰۰۰). این اصطلاح در بسیاری از موارد به اشتباه در مورد شخصیت افراد پرانرژی و پرتلاش به کاربرده می‌شود که علاوه برداشتن رابطه خوب با همکاران، لذت بردن از فعالیت‌های فاقد سود مالی، استراحت کافی و حضور مناسب در خانواده و جامعه، زمان زیادی را هم برای کار در نظر می‌گیرند (زارعی متین و جمشیدی کهساری، ۱۳۸۹).

اعتیاد به کار، وضعیتی است که طی آن فرد به نحوی رفتار می‌کند که برای خانواده و زندگی اجتماعی وی در محیط کار و خارج از آن زیان‌آور است. واژه اعتیاد به کار به طور گسترده‌ای مورد استفاده قرار گرفته، ولی پژوهش‌های تجربی کمی درباره آن انجام شده است. از این رو، اتفاق نظر و توافق چندانی درباره معانی و جنبه‌های مختلف آن وجود ندارد (عنایتی، شکاری، طهماسبی، غفاری و شبانی، ۱۳۹۱).

اصطلاح اعتیاد به کار اولین بار در سال ۱۹۶۸ توسط وین اوتس^۳ کشیش و روان‌شناس آمریکایی در کتابش تحت عنوان اعترافات یک معتاد به کار گرفته شد (بورک، ۲۰۰۰). اوتس

-
1. workaholism
 2. Burke
 3. Wayne Oates

اعتیاد به کار را نوعی عادت کردن به وضعیتی دانسته است. به اعتقاد وی، فرد معتاد به کار نیاز افراط‌آمیزی به انجام کار دارد. اسپنس و رابینز^۱ (۱۹۹۲) اولین تعریف آکادمیک را درباره واژه اعتیاد به کار بیان کرده‌اند. به اعتقاد آن‌ها، اعتیاد به کار از برخی نگرش‌ها و برداشت‌های افراد نشأت می‌گیرد. فرد معتاد به کار درگیری فراوان در کار، روحیات سخت‌گیرانه زیاد به انجام کار یا اشتیاق درونی بسیاری به کار دارد و لذت کمی از کار خود می‌برد. سرمایه انسانی اهمیت و نقش بسیار مهم در رسیدن به اهداف سازمانی دارد و به همین خاطر مطالعه رفتار افراد در سازمان، توجه بسیاری از متخصصان رفتار سازمانی را به خود جلب کرده است. در اعتیاد به کار، دل‌بستگی غیر ایمن در حد بالا وجود دارد و باعث شک و تردید و افزایش ناکامی خواهد شد که کمال ناسازگار تلقی می‌گردد، همچنین در درگیر شدن در کار (تعامل در کار) خطر دل‌بستگی وجود ندارد؛ زیرا فرد در کار خود دارای حالت روحی متعادلی است و شخص مرز بین مهارت‌ها و استانداردها را در کار پیدا خواهد نمود و به مرحله‌ای از کمال سازگار خواهد رسید و در کار به هیچ مشکلی بر نخواهد خورد (شعبانی و تلخابی، ۱۳۹۰). نظریه دل‌بستگی در دهه ۱۹۷۰ توسط روان‌پزشک و درمانگری به نام بالبی^۲ مطرح شد (بالبی، ۱۹۸۰؛ به نقل از یوسف و کارپنتر^۳، ۲۰۱۳). در شغل معلمی ممکن است موارد اعتیاد به کار را در افراد شاغل به این حرفه بیش‌تر مشاهده کرد؛ زیرا افراد مرز بین کار و زندگی‌شان تغییر کرده است و به دلیل خصوصیات عینی شغل و جنبه ذهنیت فرد از جمله محدود بودن ساعت کار و غیره افراد در کار خود دچار کمبود زمان هستند و حتی مجبورند برای به اتمام رساندن کار یکسری از وظایف خود را از جمله (تصحیح کردن برگه‌های امتحانی) را در محل خانه خود انجام دهند و برای آمادگی در کار فردای خود، ساعات استراحت خود را به مطالعه اختصاص دهند و این باعث می‌شود که همیشه احساس خستگی کنند و سلامتشان به خطر بیافتد و این نشان‌دهنده دل‌بستگی غیر ایمن است.

1. Spence & Robbins
2. Bowlby
3. Carpenter

همچنین به دلیل حقوق و مزایا و امکانات محدود معلمان بیان می‌شود که این قشر خطرپذیری‌شان در اعتیاد به کار بیش‌تر است؛ زیرا محدود بودن حقوق معلمان و امکانات آن‌ها عجین شدن این قشر را در کار به صورت عناوین مختلف (تدریس خصوصی و غیره) می‌توان مشاهده نمود. مدل تعدیل یافته در این پژوهش برگرفته شده از مدل (تزینر و تانامی^۱ ۲۰۱۳) است که از دو گروه تشکیل شده است. گروه اول سبک‌های دل‌بستگی است (ایمن - غیر ایمن) و گروه دوم به انگیزه‌های بالقوه نحوه کار افراد کوشا بر می‌گردد که کار را به‌عنوان مورد واجب انجام می‌دهند و در زمان‌هایی آن را یک وظیفه ارضاکننده می‌دانند و درواقع می‌توان آن‌ها را با اعتیاد به کار مرتبط دانست.

نظریه‌های روان‌شناختی و جامعه‌شناختی، دلایل زیادی برای ابتلا به انواع اعتیاد به کار ذکر می‌کنند. اعتیاد به کار، نوعی نیاز تسکین‌ناپذیر به مشغول بودن است که در آن علائم زیر فراوان‌اند: انکار؛ مثل همه معتادان این افراد ساعات رفتاری خود را کم‌تر از آنچه هست بیان می‌کنند و تمامی ساعاتی را که در منزل و روزهای تعطیل به مسائل مربوط به کار مشغول‌اند، نادیده می‌گیرند (زارعی متین و جمشیدی کهنساری، ۱۳۸۹).

از جمله نقش‌هایی که افراد در جامعه ایفاگر آن هستند، نقش‌هایی است که در سازمان و محیط کار می‌پذیرند. کان^۲ (۱۹۹۰) اولین کسی بود که این مفهوم را وارد محیط‌های کاری کرد. به نظر کان کارکنان سازمان نیز در یک نقش کاری ممکن است، درگیر بوده یا درگیر نباشند. وی درگیر شدن در کار را وضعیتی روان‌شناختی که در آن فرد خود را مطیع و تحت امر نقش کاری‌اش در سازمان درمی‌آورد، تعریف می‌کند (کان، ۱۹۹۰). در درگیری فرد خود را به‌طور فیزیکی، شناختی و عاطفی به استخدام نقش کاری خود در سازمان درآورده و خود را در راستای عملکرد نقش خود بیان می‌کند.

1. Tziner & Tanami

2. Kahn

زارعی و جمشیدی کهساری (۱۳۸۹) در پژوهشی با عنوان بررسی پدیده اعتیاد به کار در بین پرستاران ایران، به این نتیجه رسیدند که اعتیاد به کار اعتیادی است که برای شخص می‌تواند لذت‌بخش و یا مشکل‌ساز باشد. نیرومند (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان رابطه سبک‌های دل‌بستگی و شادکامی با واسطه‌گری سبک‌های پردازش هویت نشان داد شادکامی می‌تواند به وسیله سبک‌های دل‌بستگی با واسطه سبک‌های پردازش هویت پیش‌بینی شود. پسندیده، نوری علویجه و نوری علویجه (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان رابطه بین اعتیاد به کار و تعهد سازمانی در بین کارکنان دانشگاه علوم انتظامی امین به این نتیجه رسیدند که بین اعتیاد به کار و تعهد سازمانی رابطه معناداری وجود دارد. عنایتی، شکاری، طهماسبی، غفاری و شبانی (۱۳۹۱) در پژوهشی تحت عنوان تعیین رابطه بین اعتیاد به کار و کیفیت زندگی دبیران زن تربیت‌بدنی به رابطه معکوس با معناداری قوی بین اعتیاد به کار و کیفیت زندگی دبیران دست یافتند. نریمانی، یوسفی و کاظمی (۱۳۹۳) در پژوهشی نشان دادند که بین دل‌بستگی ایمن با بهزیستی روان‌شناختی مبتلایان به ناتوانی‌های یادگیری رابطه‌ی معنادار و مستقیم و بین سبک دل‌بستگی نایمن (دوسوگرا اجتنابی) و بهزیستی روان‌شناختی مبتلایان به ناتوانی‌های یادگیری رابطه‌ی معنادار و معکوس وجود دارد. مقدم، مهرابی زاده هنرمند، احدی، عسگری و حیدری (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان اثر سبک‌های دل‌بستگی و سبک‌های والدین بر خودشکوفایی به این نتیجه رسیدند که سبک دل‌بستگی ایمن و سبک والدین مقتدر با خودشکوفایی رابطه مثبت دارد. صدیقی ارفعی و نجاریان (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان بررسی رابطه سبک‌های دل‌بستگی با ابراز وجود در دانشجویان دختر و پسر پرداختند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که سبک دل‌بستگی ایمن با ابراز وجود دانشجویان دارای رابطه مثبت و با سبک نایمن اجتنابی و دوسوگرا دارای رابطه منفی و معنادار است. تیموپور، بشارت، رحیمی نژاد، حسین رشیدی و غلامعلی لواسانی (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان بررسی رابطه سبک‌های دل‌بستگی و استحکام من با سازگاری با ناباروری در زنان به این نتیجه رسیدند که بین سبک دل‌بستگی ایمن و سازگاری با ناباروری هم‌بستگی مثبت معنادار و بین سازگاری با

ناباروری و دل‌بستگی اجتنابی و دل‌بستگی دوسوگرا هم‌بستگی منفی معنادار وجود دارد. بورک (۲۰۰۰) با عنوان ارتباط اعتیاد به کار و کیفیت زندگی کاری نشان داد که اغلب معتادان به کار مردان هستند، اما این پدیده در زنان نیز دیده می‌شود به‌ویژه در سال‌های اخیر که زنان زیادی وارد بازار کار شده‌اند. تزینر و تانامی (۲۰۱۳) در پژوهشی با عنوان بررسی ارتباط بین سبک‌های دل‌بستگی، کمال‌گرایی و انگیزش شغلی بالقوه با تعامل کار و اعتیاد به کار دریافتند که بین سبک‌های دل‌بستگی و انگیزش شغلی با تعامل کار و اعتیاد به کار رابطه مثبت وجود دارد. کراوینا، فالکو، دی کارو، آندرسون و پالسن^۱ (۲۰۱۴) در پژوهشی تحت عنوان اعتیاد به کار و درگیری شدن با کار: رابطه بین والدین و کودکان به‌عنوان عامل خطر، نشان دادند که نمرات پدران معتاد به کار با خشونت در کودکان آن‌ها ارتباط معنادار دارد. شیمازو، اسچائوفیل، کامیاما و کاواکامی^۲ (۲۰۱۵) در پژوهشی تحت عنوان اعتیاد به کار در مقابل درگیر شدن در کار: دو پیش‌بینی‌کننده رفاه و عملکرد آینده به این نتیجه رسیدند که اعتیاد به کار و درگیر شدن در کار با هم رابطه ضعیف و مستقیم دارند. اعتیاد به کار همراه با افزایش در سلامت و کاهش رضایت زندگی است. در مقابل درگیر شدن در کار رابطه مستقیم با افزایش رضایت از زندگی و عملکرد شغلی دارد و با کاهش سطح سلامت رابطه معکوس دارد. همچنین اعتیاد به کار با ضعیف شدن سلامت جسمی رابطه مستقیم دارد (استایبر و دامیان^۳، ۲۰۱۶).

شوکلر، رابنو و تزینر^۴ (۲۰۱۷) در پژوهشی با عنوان ابعاد اعتیاد به کار و ارتباط آن با عوامل داخلی و خارجی پرداختند، یافته‌های آن‌ها نشان داد که یک رابطه آماری معنادار و مثبت بین محرک کار و لذت بردن از کار و همچنین یک اثر متقابل آماری معنادار از محرک کار و خودانتقادی با لذت بردن از کار وجود دارد. آندرسن، پالسن و تورشیم^۵ (۲۰۱۸) در پژوهشی با

1. Kravina, Falco, De Carlo, Andreassen & Pallesen

2. Shimazu, Schaufeli, Kamiyama & Kawakami

3. Stoeber & Damian

4. Shkoler, Rabenu & Tziner

5. Torsheim

عنوان اعتیاد به کار به‌عنوان واسطه بین عوامل استرس‌زا مرتبط با کار و پیامد سلامت، نشان دادند که عوامل استرس‌زای ناشی از کار با سلامت در موارد بسیاری به‌وسیله اعتیاد به کار متأثر می‌شوند.

روش

این پژوهش از نظر هدف، از نوع پژوهش‌های کاربردی و از نظر گردآوری داده‌ها، توصیفی از نوع هم‌بستگی است (ماتریس همبستگی از نوع معادلات ساختاری با هدف آزمودن مدل خاصی از رابطه بین متغیرها انجام می‌شود. در این مدل داده‌ها به صورت ماتریس‌های هم‌بستگی (کواریانس) در آمده و یک مجموعه معادلات رگرسیون بین متغیرها تدوین می‌شود. همچنین در مدل معادلات ساختاری اثرهای مستقیم و غیرمستقیم متغیرها به منظور شناخت روابط علی مورد محاسبه قرار می‌گیرند). از نظر روش انجام مطالعه موردی است؛ زیرا به‌طور ویژه بر یک جامعه خاص تمرکز دارد.

جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری: جامعه آماری پژوهش مجموع معلمان شهرستان لاهیجان است که بر اساس نمونه‌گیری تصادفی تعداد ۲۱۵ معلم از بین جامعه آماری (۴۴۳) انتخاب شده است.

برای جمع‌آوری اطلاعات جهت آزمودن فرضیات از پرسش‌نامه استاندارد هازان و شاور^۱ استفاده شده است که شامل ۳۵ سؤال است.

پرسش‌نامه سؤالات مربوط به دل‌بستگی ایمن (۶سؤال)، دل‌بستگی غیر ایمن (۵ سؤال)، سؤالات مربوط به درگیر شدن در کار (۱۵سؤال) و سؤالات مربوط به اعتیاد به کار (۹سؤال) است که در مجموع دارای ۳۵ گویه است. در طراحی این قسمت سعی گردیده است که سؤالات پرسش‌نامه تا حد ممکن قابل فهم باشد.

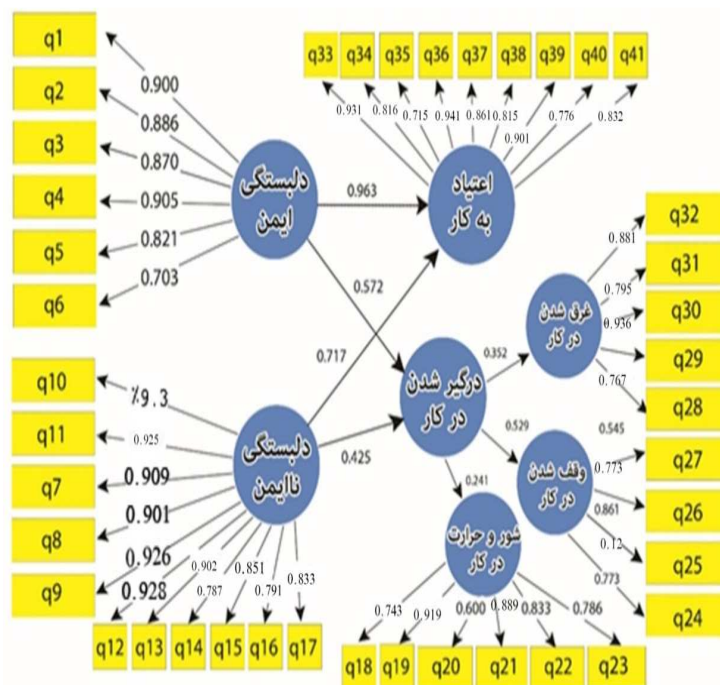
روش اجرا: شرکت‌کنندگان در این تحقیق ۲۱۵ معلم در مقاطع مختلف از شهرستان لاهیجان

1. Hazan & Shaver

بود. آن‌ها از دو جنسیت با سنین مختلف و سوابق متفاوت بودند. سؤالات پرسش‌نامه در اختیار آن‌ها قرار گرفت و سپس بعد تکمیل پرسش‌نامه جمع‌آوری گردید. در تجزیه و تحلیل آماری داده‌های موجود در پرسش‌نامه از روش حداقل مربعات جزئی با استفاده از نرم‌افزار PLS3 تجزیه و تحلیل شدند. روابط بین متغیرها با استفاده از معادلات بخش ساختاری و سپس آزمون فرضیه‌ها مورد تحلیل و بررسی قرار گرفت.

نتایج

در این پژوهش از نظر جنسیت ۶۱/۴ درصد زنان و ۳۸/۶ درصد مردان شرکت داشتند که ۸/۱ درصد از پاسخ‌دهندگان دارای تحصیلات دیپلم، ۱۴/۹ درصد فوق‌دیپلم، ۵۳/۶ درصد کارشناسی، ۲۲/۱ درصد کارشناسی ارشد و ۱/۳ درصد دکتر هستند.

شکل ۱. معادلات ساختاری

بررسی اثر سبک‌های دل‌بستگی بر اعتیاد به کار و درگیر شدن در کار

جدول ۱. ضرایب پایایی پرسشنامه اولیه و متغیرها در مدل ساختاری

متغیرها	ابعاد مورد بررسی	ضریب الفای کرونباخ
سبک‌های دل‌بستگی در کار	دل‌بستگی ایمن	۰/۸۹۲
	دل‌بستگی غیر ایمن	۰/۸۷۹
درگیر شدن در کار	شور و حرارت در کار	۰/۸۸۴
	وقف شدن در کار	۰/۸۰۴
	غرق شدن در کار	۰/۸۹۹
اعتیاد به کار	اعتیاد به کار	۰/۸۷۷

متغیرها	تعداد سؤال	M	SD
دل‌بستگی غیر ایمن	۵	۳/۴۷۳	۱/۳۱۴
دل‌بستگی غیر ایمن	۶	۳/۴۴	۱/۳۳
اعتیاد به کار	۹	۳/۵۶	۱/۲۳
درگیر شدن در کار شامل:	۱۵	۲/۹۲	۱/۳۷
شور و حرارت در کار	۶	۳/۲۳	۱/۲۳
وقف شدن در کار	۴	۲/۹۵	۱/۲۹
غرق شدن در کار	۵	۳/۵۸	۱/۳۱

معیارهای ارزیابی برازش بخش ساختاری: آزمون t (t-values) معیار برای بررسی رابطه بین سازه‌ها در مدل (بخش ساختاری) است. در صورتی که مقدار t از ۱/۹۶ بیشتر شود، نشان از صحت رابطه‌ی بین سازه‌ها و در نتیجه معنی‌داری فرضیه‌های پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد است. ضریب الفای کرونباخ به دست آمده نشان‌دهنده‌ی پایایی مطلوب پرسشنامه‌های پژوهش است.

جدول ۳. آزمون فرضیه‌های تحقیق

نتیجه	تأیید یا عدم تأیید	P (sig)	آماره t	ضریب مسیر استاندارد	فرضیه اول
دل‌بستگی غیر ایمن تأثیر مثبت و معناداری بر اعتیاد به کار دارد.	تأیید	$P < 0/05$	۸/۱۶	۰/۲۶۵	دل‌بستگی غیر ایمن بر اعتیاد به کار اثر معنادار دارد.
نتیجه	تأیید یا عدم تأیید	P (sig)	آماره t	ضریب مسیر استاندارد	فرضیه دوم
دل‌بستگی غیر ایمن تأثیر منفی و معناداری بر درگیر شدن در کار دارد.	تأیید	$P < 0/05$	۸/۶۳۱	-۰/۲۵۱	دل‌بستگی غیر ایمن بر درگیر شدن در کار اثر معنادار دارد.
نتیجه	تأیید یا عدم تأیید	P (sig)	آماره t	ضریب مسیر استاندارد	فرضیه سوم
دل‌بستگی ایمن تأثیر منفی و معناداری بر روی اعتیاد به کار دارد.	تأیید	$P < 0/05$	۸/۰۰۱	-۰/۱۵	دل‌بستگی ایمن بر اعتیاد به کار اثر معنادار دارد.
نتیجه	تأیید یا عدم تأیید	P (sig)	آماره t	ضریب مسیر استاندارد	فرضیه چهارم
دل‌بستگی ایمن تأثیر مثبت و معناداری بر درگیر شدن در کار دارد.	تأیید	$P < 0/05$	۶/۵۱	۰/۳۷۱	دل‌بستگی ایمن بر درگیر شدن در کار اثر معنادار دارد.

معیار برازش^۱ بخش کلی مدل: معیار GOF: توسط این معیار محقق می‌تواند پس از بررسی برازش بخش اندازه‌گیری و بخش ساختاری مدل کلی پژوهش خود، برازش بخش کلی را نیز کنترل نماید. وتزلز، اوداکرکن - اسپرودر و ون اوپن^۲ (۲۰۰۹)، سه مقدار ۱/۰، ۲۵۰/۰ و ۳۶/۰ را

1. fitness

2. Wetzels, Odekerken- Schroder & Van Oppen

به‌عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی معرفی کرده‌اند.

$$GOF = \sqrt{0.710 * 0.553} = 0.626$$

عدم وجود خودهم‌بستگی بین جملات خطا، یکی از فروض اساسی در نرم‌افزار PLS است. هم‌بستگی پسماندها با یکدیگر را اصطلاحاً خودهم‌بستگی یا هم‌بستگی سریالی می‌گویند. اگر خودهم‌بستگی وجود داشته باشد، ولی آن را نادیده بگیریم، تخمین ضرایب بدون تورش ولی ناکارا است. این ناکارایی حتی در نمونه‌های بزرگ نیز از بین نمی‌رود و انحراف معیارها دارای خطا است. این امر منجر به استنتاج‌های نادرست می‌شود. با توجه به این که سه مقدار ۰/۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ به‌عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی معرفی شده‌اند (وتزلس و همکاران، ۲۰۰۹)، مقدار ۰/۷۵۳، حاکی از برازش بسیار مناسب مدل است.

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، مقدار t برای هر چهار فرضیه پژوهش از مقدار ۱/۹۶ بزرگ‌تر بوده و نتیجه متغیرهای پژوهش معنادار است. ضریب مسیر استاندارد در فرضیه اول با ۰/۲۶۵ دارای تأثیر معنادار مثبت بر متغیر اعتیاد به کار، در فرضیه دوم با مقدار ۰/۲۵۱- دارای تأثیر معنادار منفی بر درگیر شدن در کار، در فرضیه سوم با مقدار ۰/۱۵- دارای تأثیر معنادار منفی بر اعتیاد به کار و در فرضیه چهارم با مقدار ۰/۳۷۱ دارای تأثیر معنادار مثبت بر درگیر شدن در کار است.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر به بررسی اثر سبک‌های دل‌بستگی بر اعتیاد به کار در بین معلمان در مقاطع مختلف تحصیلی می‌پردازد. یافته‌های پژوهش نشان داد که بین دل‌بستگی غیر ایمن و اعتیاد به کار و همچنین بین دل‌بستگی ایمن و درگیر شدن در کار رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. از طرف دیگر، بین دل‌بستگی غیر ایمن و درگیر شدن در کار و همچنین دل‌بستگی ایمن و اعتیاد به کار رابطه منفی و معناداری وجود دارد. یافته‌های این پژوهش همسو با نتایج پژوهش‌های انجام شده

توسط شیمازو و همکاران (۲۰۱۵)؛ شوکولر و همکاران (۲۰۱۷) و تزیئر و تانامی (۲۰۱۳) است.

سازمان‌هایی که از احساس نیاز به رشد خشنودی از خود کارکنان ممانعت به عمل می‌آورند، دل‌بستگی در کار را کاهش می‌دهند. گاهی شیوه سازگاری با موقعیت در کار به صورتی است که با علت ایجاد ضرر و زیان برای اهداف سازمان می‌شوند که از جمله آن‌ها کاهش دل‌بستگی در کار کارکنان و کار کردن در سطح پایین‌تر از حد استاندارد است. دل‌بستگی کاری حاصل تعامل فرد و کاراست. از یک طرف آن‌ها این مطلب را می‌پذیرند که میزان دل‌بستگی کار افراد تا حدودی متأثر از زمینه‌های قبلی و ویژگی‌های فردی آنان است، از طرف دیگر آن‌ها موقعیت‌های محیطی و سازمانی را در ایجاد دل‌بستگی کاری مدنظر قرار داده‌اند و معتقدند که با ثابت نگه‌داشتن تفاوت‌های فردی، زمانی دل‌بستگی در کارکنان افزایش می‌یابد که کنترل بیش‌تری به آن‌ها داده شود و نیز به آن‌ها فرصت داده شود تا بتوانند بیش‌تر از توانایی‌های خود استفاده کنند. احساس موفقیت و پیشرفت در کار سطح دل‌بستگی را افزایش می‌دهد. دل‌بستگی ایمن به احتمال زیاد منجر به عملکرد مثبت است، درحالی‌که غیر ایمن منجر به رفتارهای با پیامدهای بسیار منفی مانند میل اجباری و احساس ناراحتی است و منجر به یک مبارزه مداوم با خود را در ترس از ساخت و با آشکار اشتباهات را در بر خواهد گرفت.

باوجود موفقیت‌های اقتصادی قابل توجه، افرادی که اعتیاد به کار دارند ظاهراً قدرتمند و متکی به نفس، در درون متزلزل و ناپایدارند و در نتیجه اعتماد به نفس آن‌ها کاهش می‌یابد. رابطه‌ی معکوس معنادار قوی بین اعتیاد به کار و کیفیت زندگی دبیران وجود دارد. به عبارت دیگر، زمانی که نمره اعتیاد به کار معلمان بالا می‌رود نمره کیفیت زندگی آنان پایین‌تر می‌آید. همچنین بین اعتیاد به کار و مؤلفه‌های کیفیت زندگی (سلامت عمومی، عملکرد اجتماعی، انرژی و احساسات و سلامت روانی) رابطه‌ی معکوس معنادار وجود دارد. لذا توصیه می‌شود معلمان تربیت‌بدنی همواره اعتدال در کار را رعایت کرده و ضمن اجتناب از افراط و تفریط در کار همیشه در حفظ سلامت روحی و روانی خود کوشا و هوشیار باشند

یافته‌های پژوهش حاضر اثر سبک‌های دل‌بستگی بر اعتیاد به کار و درگیر شدن در کار را تأیید نمود. از نتایج این پژوهش می‌توان در دو سطح نظری و عملی استفاده کرد. در سطح نظری، نتایج این پژوهش می‌تواند نتایج پژوهش‌های پیشین را تکمیل و تأیید کند. در سطح عملی، یافته‌های پژوهش حاضر می‌تواند برای تدوین برنامه‌ریزی برای کاهش زیان‌های جنبی اعتیاد به کار و درگیر شدن در کار که برای معلمان به همراه دارد، مورد استفاده قرار گیرد. همچنین یافته‌های این تحقیق می‌تواند راه‌گشایی در جهت برنامه‌ریزی برای برطرف نمودن استرس شغلی معلمان و ارتقاء سلامت و کیفیت زندگی آنان باشد.

از آن‌جا که نتایج پژوهش نشانگر این است که درگیر شدن در کار به‌طور قابل‌توجهی تحت تأثیر ابعاد عدالت سازمانی است، می‌توان ادعا نمود که با ارتقای سطح عدالت در سازمان، درگیری کارکنان در کار افزایش یابد. بنابراین توصیه می‌شود برای افزایش بهره‌وری و رضایت شغلی نیاز به رشد خشنودی کارکنان تقویت گردد تا دل‌بستگی در کار معلمان افزایش یابد. همچنین، توصیه می‌شود به‌منظور افزایش بهره‌وری، تعهد سازمانی، رضایت و غیره، دل‌بستگی ایمن بر درگیر شدن در کار را در بین معلمان تقویت گردد.

منابع

- پسندیده، مریم؛ نوری علویجه، رضوان و نوری علویجه، فاطمه. (۱۳۹۲). رابطه بین اعتیاد به کار و تعهد سازمانی در بین کارکنان دانشگاه علوم انتظامی امین. *توسعه مدیریت منابع انسانی و پشتیبانی*، ۲۷(۱)، ۷-۳۲.
- تیمورپور، نگار؛ بشارت، محمدعلی؛ رحیمی نژاد، عباس؛ حسین رشیدی، بتول و غلامعلی لواسانی، مسعود. (۱۳۹۴). بررسی رابطه سبک‌های دل‌بستگی و استحکام من با سازگاری با ناباروری در زنان مراجعه کننده به درمانگاه ناباروری مرکز تحقیقات بهداشت باروری ولیعصر (بیمارستان امام خمینی تهران) در سال ۱۳۹۳. *مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان*، ۱(۱۴)، ۲۴-۱۵.

- زارعی متین، حسن و جمشیدی کهنساری، حمزه. (۱۳۸۹). بررسی پدیده اعتیاد به کار در بین پرستاران ایران (تفاوت جنسیتی بین زن و مرد) مطالعه موردی: پرستاران شاغل در بیمارستان‌های استان مازندران. *مدیریت فرهنگ سازمانی*، ۸(۲۱)، ۱۵۷-۱۳۳.
- شعبانی بهار، غلامرضا و تلخایی، علی. (۱۳۹۰). ارتباط بین اعتیاد به کار و کیفیت زندگی کاری استادان تربیت‌بدنی دانشگاه‌های ایران. *پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی*، ۱(۲)، ۶۷-۵۷.
- صدیقی ارفعی، فربرز و نجاریان، زکيه (۱۳۹۴). بررسی رابطه سبک‌های دل‌بستگی با ابراز وجود در دانشجویان دانشگاه‌های کاشان. *رویش روان‌شناسی*، سال ۴(۴)، ۴۸-۳۵.
- عنایتی، غلامرضا؛ شکاری، غلام عباس؛ طهماسبی، رضا؛ غفاری، حسن و شبانی، مهدی. (۱۳۹۱). بررسی رابطه بین اعتیاد به کار و تعهد سازمانی. *فرآیند مدیریت و توسعه*، ۲۵(۱)، ۱۱۴-۹۳.
- مقدم، زری؛ مهرابی زاده هنرمند، مهناز؛ احدی، حسن؛ عسگری، پرویز و حیدری، علیرضا. (۱۳۹۳). اثر سبک‌های دل‌بستگی و سبک‌های والدین بر خودشکوفایی: نقش واسطه‌ای ویژگی‌های شخصیتی. *پژوهش‌های مشاوره‌ای*، ۵۱(۱۳)، ۱۵۶-۱۳۶.
- نریمانی، محمد؛ یوسفی، فاطمه و کاظمی، رضا. (۱۳۹۳). نقش سبک‌های دل‌بستگی و کیفیت زندگی در پیش بینی بهزیستی روان‌شناختی نوجوانان مبتلا به ناتوانی‌های یادگیری. *فصلنامه ناتوانی‌های یادگیری*، ۳(۴)، ۱۴۲-۱۲۴.
- نیرومند، حسین. (۱۳۹۲). رابطه سبک‌های دل‌بستگی و شادکامی با واسطه‌گری سبک‌های پردازش هویت. (پایان‌نامه کارشناسی ارشد)، شیراز، گروه روانشناسی.
- Andreassen, C. S., Pallesen, S., & Torsheim, T. (2018). Workaholism as a mediator between work-related stressors and health outcomes. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 15(1), 73.
- Burke, R. J. (2000). Workaholism in organizations: Psychological and hysical wellbeing consequences. *Stress Medicine*, 16(1), 11-16.
- Enayati, G., Shekari, G., Tahmasbi, R., Ghaffari, H., & Shabani, M. (2012). The relationship between workaholism and organizational commitment. *Journal of Management and Development Process*, 25(1), 93-14. (Persian)
- Kahn, W. (1990). Psychological conditions of personal engagement and disengagement at work. *Academy of Management Journal*, 33, 692-724.
- Kahn, W. A. (1990). Psychological conditions of personal engagement and disengagement at work. *Academy of Management Journal*, 33 (4), 692-724.

- Kravina, L., Falco, A., De Carlo, N. a., Andreassen, C. S., & Pallesen, S. (2014). Workaholism and work engagement in the family: The relationship between parents and children as a risk factor. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 23(6), 875–883.
- Mogaddam, Z., Mehrabizadeh Honarmand, M., Ahadi, H., Asgari, P., & Heidary, A. (2014). The effect of attachment styles and parenting styles on self-actualization: The mediating role of personality characteristics. *Journal of Counseling Research*, 13(51), 136-156. (Persian)
- Narimani, M., Yosefi, F., & Kazemi, R. (2014). The role of attachment styles and quality of life in predicting psychological well-being in adolescents with learning disabilities. *Journal of Learning Disabilities*, 3(4), 124-142. (Persian)
- Niromand, H. (2013). Terminology the relationship between attachment styles and happiness with mediating identity processing styles, Shiraz University, Faculty of Educational Sciences and Psychology. (Persian)
- Pasandide, M., Nouri-Alwujeh, R., & Nouri-Alwujeh, F. (2012). The relationship between workaholism and organizational commitment among the staff of amin police university. *Towsee Human Resources Mangement and Support*, 27 (1), 7-32. (Persian)
- Seddigh Arfaei, F., & Najaryan, Z. (2016). The relationship among attachment styles & assertiveness among university students. *Frooyesh*, 4 (4), 35-48. (Persian)
- Sha'banibahar, G., Farahani, A., & Latifi, H. (2011). Determining the relationship between addiction to work and quality of life of female education teachers in Kermanshah: emphasizing the conceptual model and the sherborne model. *Applied Research in Management & Life Sciences in Sport*, 1.49-58. (Persian).
- Shimazu, A., Schaufeli, W. B., & Kamiyama, K., & Kawakami, K. (2015). Workaholism vs. work engagement: the two different predictors of future well-being and performance. *International Journal of Behavioral Medicine*, 22(1), 18-23.
- Shkoler, O., Rabenu, E., & Tziner, A. (2017). The dimensionality of workaholism and its relations with internal and external factors. *Journal of Work and Organizational Psychology*, 33(3), 193-203.
- Spence, J. T., & Robbins, A. S. (1992). Workaholism: definition, measurement, and preliminary results. *Journal of Personality Assessment*, 58(1), 160-178.
- Stoerber, J., & Damian, L. E. (2016). Perfectionism in employees: Work engagement, workaholism, and burnout. New York: Springer International Publishing Switzerland.
- Teimourpour, N., Besharat, M., Rahiminezhad, A., Hossein Rashidi, B., & Gholamali Lavasani, M. (2015). Investigation of the relationship between attachment styles and ego-strength with adjustment to infertility in women referring to valie-Asr reproductive health research centre (Tehran Imam Khomeini hospital) in 2014. *Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences*, 14 (1), 15-24. (Persian)
- Tziner, A., & Tanami, M. (2013). Examining the links between attachment, perfectionism, and job motivation potential with job engagement and workaholism. *Revistade Psicologiadel Trabajoydelas Organizaciones*, 29(2), 65-74.

- Wetzels, M., Odekerken- Schroder, G., & Van Oppen, C. (2009). Using PLS path modeling for assessing hierarchical construct models: guidelines and empirical illustration. *Management Information Systems Quarterly*, 33(1), 177-195.
- Yusof, Y., & Carpenter, J. S. W. (2013). A survey of family therapists' adult attachment styles in the United Kingdom. *Journal of Contemporary Family Therapy*, 35(3), 452-464.
- Zarei Matin, H., & Jamshidi Kohsari, H. (2010). The survey of iranian nurses' workaholism based on gender difference. *Organizational Culture Management*, 8(21), 133 – 157. (Persian)

Investigating the effect of attachment style on workaholism and engagement at work

N. Seifollahi¹ & T. Hasanzadeh²

Abstract

The present study aims to explain the effect of attachment styles on workaholism and engaging in work among teachers at different educational levels. The population included all male and female teachers in different schools of Lahijan. According to the nature of this study, 215 teachers from different schools of Lahijan were selected as the sample amounting to 443 teachers. For the analysis of demographic variables and their measurement, descriptive statistics and SPSS software were used as well as inferential statistics. Data analysis and the hypothesis-testing were performed using structural equation modelling based on partial least squares using Smartpls software. The results of fitting the research model showed that unsafe attachment has a positive effect on workaholism and has a reciprocal effect on engagement at work. The results also revealed that the secure attachment style of teachers on engagement in work has a direct effect on workaholism. Also, the results of the study showed that the secure attachment style of teachers on work engagement has a direct effect on workaholism to work and has a reverse effect on workaholism to work.

Keywords: Attachment styles, workaholism, engaging in work, teachers

1. Corresponding author: Assistant Professor, Department of Management and Economics, University of Mohaghegh Ardabili (naser_seifollahi@yahoo.com)

2. Assistant Professor of Department of Management and Economics, Payame Noor University of Rasht, Rasht, Iran